

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI – 4101-12-03/2013

P/13/149

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 4, 25-520 Kielce

T +48 41 249 91 00, F +48 41 249 91 05

lki@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/149 Ochrona praw autorskich w szkołach wyższych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 października 2011 r. do dnia zakończenia kontroli.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontrolerzy	1. Zbigniew Majewski, główny specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr 86679 z dnia 22 listopada 2013 r. 2. Violetta Nowak, specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr 86678 z dnia 22 listopada 2013 r. [dowód: akta kontroli str. 1-4]
Jednostka kontrolowana	Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego, ul. Malczewskiego 29, 26-600 Radom (dalej: Uczelnia).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prof. dr hab. inż. Zbigniew Łukasik, Rektor Uczelni od 1 września 2012 r. (dalej: Rektor). Poprzednio funkcję tę sprawował prof. dr hab. inż. Mirosław Luft. [dowód: akta kontroli str. 5-7]

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W Uczelni funkcjonował system mający na celu zapewnienie przestrzegania praw autorskich w pracach dyplomowych, którego kluczowym elementem była opieka promotorska. Podejmowano działania, których celem było zapewnienie studentom odpowiedniego poziomu wiedzy na temat ochrony własności intelektualnej, m.in. poprzez prowadzenie obowiązkowych zajęć z tego zakresu.

Przyjęte w roku akademickim 2012/2013 rozwiązania organizacyjne nie sprzyjały jednak prawidłowemu funkcjonowaniu systemu. Kontrola wykazała, że 30% ogółu obronionych prac w Uczelni powstało pod opieką nauczycieli akademickich, którzy wypromowali od 40 do 115 prac w tym okresie, co zdaniem NIK stanowi nadmierne obciążenie. Rzetelnego sprawowania opieki promotorskiej nie ułatwiało również zwiększenie liczebności grup seminaryjnych, obniżenie realnej liczby godzin seminarium dyplomowego oraz niewłaściwa organizacja egzaminów dyplomowych, polegająca na egzaminowaniu przez komisję w jednym dniu zbyt dużej liczby studentów. Działania te były związane z wdrożeniem w Uczelni naprawczego programu oszczędnościowego.

Badanie dokumentacji przebiegu studiów 50 absolwentów Uczelni wykazało nieprawidłowości polegające na nierzetelnym jej prowadzeniu (trzy przypadki, tj. 6% badanych) oraz nierzetelnym sporządzeniu protokołu egzaminu dyplomowego jednego ze studentów.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Procedury podejmowane w celu przeciwdziałania naruszeniom praw autorskich

Opis stanu
faktycznego

Obowiązek tworzenia i doskonalenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości wynika z rozporządzeń Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego: z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia² i z dnia 29 września 2011 r. w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej³. Jak stanowi § 11 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunków prowadzenia studiów (...) *wewnętrzny system zapewnienia jakości może uwzględniać działania uczelni w zakresie zapobiegania i wykrywania plagiatów.*

W przyjętym w Uczelni Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia⁴ (w § 4 pkt 7) jako kryterium oceny procesu nauczania dla danego kierunku wskazano wymagania stawiane pracom dyplomowym (licencjackim, inżynierskim i magisterskim) oraz wymagania i zakres egzaminu dyplomowego. Dokument ten nie zawierał postanowień dotyczących szczegółowych działań w zakresie ochrony praw autorskich.

Obowiązujący w Uczelni od 1 października 2012 r. regulamin studiów⁵ stanowił (w § 8 ust. 2 pkt 2), że student jest obowiązany w szczególności do: uzyskiwania zaliczeń i egzaminów ze wszystkich form zajęć oraz przygotowania prac zaliczeniowych i dyplomowych z poszanowaniem praw autorskich i etyki. W § 25 ust. 2 tego regulaminu postanowiono, że jeżeli w trakcie egzaminu lub zaliczenia prowadzący stwierdzi niesamodzielne wykonywanie pracy lub korzystanie przez studenta z niedozwolonych materiałów, student otrzymuje ocenę niedostateczną z tego egzaminu lub zaliczenia. Jak stanowi § 34 ust. 9 regulaminu studiów, student składa oświadczenie, wg ustalonego wzoru, o samodzielnym wykonaniu pracy dyplomowej oraz zgodności wersji elektronicznej z wersją drukowaną⁶. Ostateczny wynik studiów uzależniony był od średniej ocen z całego okresu studiów (60% oceny) oraz od oceny z egzaminu – w przypadku studentów zdających tylko egzamin dyplomowy⁷ lub od oceny z pracy dyplomowej (20% oceny) i od wyniku z egzaminu dyplomowego (20% oceny) dla studentów zdających egzamin obejmujący pracę dyplomową.

[dowód: akta kontroli str. 8-61, 165-186, 1006-1038]

Regulamin studiów doktoranckich⁸ nie obejmował kwestii związanych bezpośrednio z przeciwdziałaniem i wykrywaniem naruszeń praw autorskich w pracach doktorskich. Regulamin obowiązujący od roku akademickiego 2012/2013

² Dz. U. z 2014 r. poz. 131.

³ Dz. U. Nr 207, poz. 1232.

⁴ Uczelniany System Zapewnienia Jakości Kształcenia stanowi załącznik do uchwały nr 000-3/2/2008 Senatu Uczelni z 27 marca 2008 r.; został on wprowadzony w życie zarządzeniem R-12/2008 Rektora z dnia 7 kwietnia 2008 r.

⁵ Przyjęty zarządzeniem R-24/2012 Rektora Uczelni z dnia 18 maja 2012 r. na podstawie uchwały nr 000-6/1/2012 Senatu Uczelni z dnia 26 kwietnia 2012 r.

⁶ Poprzednio obowiązujący regulamin studiów, przyjęty zarządzeniem rektora R-21/2007 z dnia 8 października 2007 r., nie wymagał deklarowania przez studenta zgodności wersji elektronicznej z drukowaną.

⁷ W 2011/2012 r. ww. dotyczyło studiów I stopnia kierunków: fizjoterapia, matematyka, wychowania fizyczne, filologia, pedagogika, w roku 2012/2013 r. dodatkowo studentów edukacji techniczno-informatycznej, technologii chemicznej, wzornictwa, kosmetologii, zarządzania i inżynierii.

⁸ Od 1 października 2012 r. obowiązywał regulamin przyjęty zarządzeniem rektora R-23/2012 z 17 maja 2012 r., a wcześniej regulamin przyjęty zarządzeniem R-21/2010 z dnia 11 czerwca 2010 r.

zobowiązywał natomiast doktoranta do postępowania zgodnie z treścią kodeksu etyki doktoranta.

Do dnia zakończenia kontroli Uczelni nie opracowała kodeksu etyki doktoranta. Rektor Uczelni wyjaśnił, że jest on w trakcie opracowywania.

[dowód: akta kontroli str. 62-96, 141, 1663-1664]

Według kodeksu etyki pracownika⁹, nauczyciele akademicki byli zobowiązani m.in. do przestrzegania zasad uczciwości naukowej, niedopuszczania do fałszowania, fałszowania czy plagiatowania wyników badań naukowych, przeciwstawiania się nierzetelności w ich upowszechnianiu, w aplikowaniu o fundusze badawcze oraz w prowadzeniu i recenzowaniu badań naukowych (§ 15 ww. kodeksu). Dokument ten stanowi, że nauczyciel akademicki przekazuje studentom i doktorantom najnowszą wiedzę w zakresie prowadzonego przedmiotu, informując o autorskim wkładzie określonych uczonych lub zespołów badawczych w dokonania poznawcze, a także, że zobowiązany jest on zwalczać przejawy nieuczciwości intelektualnej studentów (§ 31 i 38).

[dowód: akta kontroli str. 97-110]

W Uczelni nie były wykorzystywane narzędzia informatyczne, np. komputerowe programy antyplagiatowe, w celu weryfikacji oryginalności prac zaliczeniowych, licencjackich, magisterskich i doktorskich.

[dowód: akta kontroli str. 187-189]

Obowiązujący regulamin zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych¹⁰ miał zastosowanie do zarządzania dobrami intelektualnymi stworzonymi przez pracowników, studentów i doktorantów Uczelni, osób działających na rzecz Uczelni na podstawie umów cywilnoprawnych oraz osób odbywających w Uczelni staże.

[dowód: akta kontroli str. 153-164]

Uczelnia realizowała w latach 2010-2011 współfinansowany ze środków UE projekt „Zarządzanie własnością intelektualną w systemie B+R”, którego celem było podniesienie wiedzy i świadomości 90 pracowników Uczelni w zakresie zarządzania badaniami naukowymi i pracami rozwojowymi oraz komercjalizacji rezultatów prac badawczych. W ramach projektu zorganizowane było m.in. szkolenie „Prawo autorskie”. Szkolenie skierowane było do naukowców, chcących pogłębić swoją wiedzę w dziedzinie praw autorskich. Efektem realizacji projektu było także wydanie przez Uczelnię skryptów: „Prawo autorskie”, „Własność przemysłowa” i „Komercjalizacja wyników B+R”, które były udostępniane w Bibliotece Głównej Uczelni.

[dowód: akta kontroli str. 111-112, 133-140]

W latach 2011 – 2013 dziesięciu pracowników Biblioteki Głównej Uczelni zostało objętych szkoleniem w zakresie prawa autorskiego. Szkolenia obejmowały m.in. zagadnienia dotyczące przedmiotu i podmiotu prawa autorskiego, treści prawa autorskiego, ochrony praw autorskich oraz unijnych regulacji prawnych w tym zakresie. Ponadto dwóch pracowników Biblioteki Głównej uzyskało certyfikat ukończenia kursu „Auditor Wewnętrzny Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji PN-ISO/IEC 27001:2007”.

[dowód: akta kontroli str. 144-149]

---

⁹ Zarządzeniem R-77/2013 Rektora Uczelni z dnia 31 października 2013 r. wprowadzony został (po uzyskaniu pozytywnej opinii Senatu Uczelni) Kodeks etyki nauczycieli akademickich.

¹⁰ Przyjęty zarządzeniem Rektora Uczelni R-25/2012 z dnia 25 maja 2012 r. na podstawie uchwały nr 000-7/5/2012 Senatu Uczelni z 24 maja 2012 r.

Spełniając wymogi rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego¹¹, programy nauczania przewidywały obowiązkowe zajęcia ogólnouczelniane (w wymiarze dziesięciu godzin dla studiów stacjonarnych i sześciu godzin dla studiów niestacjonarnych) dla studentów I stopnia z przedmiotu *ochrona własności przemysłowej i prawa autorskiego*¹². Na studiach II stopnia efekty kształcenia dotyczące ochrony własności intelektualnej miały być osiągane w ramach seminarium dyplomowego oraz przedmiotów kierunkowych (specjalnościowych)¹³. Zagadnienia te były realizowane także na studiach stacjonarnych III stopnia w ramach przedmiotów *seminarium doktoranckie* oraz *metodyka pracy naukowej i prowadzenia zajęć dydaktycznych*¹⁴.

[dowód: akta kontroli str. 292-306]

Rektor Uczelni powołał na okres do 31 sierpnia 2016 r. zespół rektorski ds. kontroli zarządczej (dalej: Zespół)¹⁵. Na przewodniczącego Zespołu i jednocześnie koordynatora ds. kontroli zarządczej powołany został kanclerz Uczelni. Rektor wprowadził opracowany przez Zespół regulamin kontroli zarządczej w Uczelni¹⁶ oraz ogłosił m.in. wykaz ryzyk związanych z wykonywaniem celów i zadań¹⁷. W ww. dokumentach nie zawarto jednoznacznych sformułowań dotyczących ryzyka występowania plagiatów czy naruszenia praw autorskich.

[dowód: akta kontroli str. 113-132]

Jak wyjaśnił Rektor Uczelni Zbigniew Łukasik, *kontrola zarządcza oraz procedury z nią związane zostały opracowane i zaczęły funkcjonować w Uczelni w II kwartale bieżącego roku, do Koordynatora oraz Zespołu ds. kontroli zarządczej nie wpłynęła żadna dokumentacja obejmująca ocenę ryzyka występowania plagiatów (...). Kierownicy komórek organizacyjnych na początku 2014 r. będą po raz pierwszy przysyłać wykazy ryzyk u nich występujących, a następnie oświadczenia o stanie kontroli zarządczej. Jednocześnie wyjaśniam, że poleciłem Koordynatorowi ds. kontroli zarządczej w Uczelni poinformować Dziekanów poszczególnych wydziałów, aby określając ryzyka w poszczególnych działaniach jednostki nie pominęły możliwości występowania ryzyk w zakresie ochrony praw autorskich przy sporządzaniu prac licencjackich, inżynierskich, magisterskich i doktoranckich.*

[dowód: akta kontroli str. 142]

W okresie objętym kontrolą w Uczelni nie był prowadzony audyt wewnętrzny dotyczący ochrony praw autorskich. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych nie został sporządzony i zatwierdzony plan audytu wewnętrznego na 2014 r.

[dowód: akta kontroli str. 143]

---

¹¹ Dz. U. Nr 253, poz. 1520.

¹² Zarządzenie R-71/2012 Rektora Uniwersytetu z dnia 30 października 2012 r. w sprawie organizacji kształcenia w zakresie zajęć wspólnych i ogólnouczelnianych.

¹³ Przykładowo na Wydziale Ekonomicznym dla kierunku ekonomia w ramach przedmiotu *metodologia nauk ekonomicznych*, dla kierunku administracja w ramach przedmiotów *ochrona własności intelektualnej* oraz *metodologia nauk o administracji*, dla kierunku towaroznawstwo w ramach przedmiotu *ochrona własności przemysłowej i prawa autorskiego*.

¹⁴ Na Wydziale Transportu i Elektrotechniki ww. przedmioty realizowane były w następującym wymiarze: 60 godzin – seminarium doktoranckie i 30 godzin – metodyka pracy naukowej i prowadzenia zajęć dydaktycznych. Na Wydziale Mechanicznym na seminarium dyplomowe przeznaczono 15 godzin, dodatkowo 90 godzin na seminarium specjalistyczne, natomiast przedmiot *metodyka pracy naukowej i zajęć dydaktycznych* realizowany był w wymiarze 15 godzin.

¹⁵ Zarządzeniem R-27/2013 z dnia 27 marca 2013 r.

¹⁶ Zarządzeniem R-58/2013 z dnia 26 lipca 2013 r.

¹⁷ Zarządzeniem R-66/2013 z dnia 7 października 2013 r.

W badanym okresie Polska Komisja Akredytacyjna (dalej: PKA), w ramach oceny programowej, oceniła pozytywnie wszystkie poddane ocenie kierunki prowadzone przez Uczelnię (transport, elektrotechnika, towaroznawstwo, technologia chemiczna)¹⁸. Pozytywnie oceniono efekty działań naprawczych podejmowanych na kierunku elektrotechnika w roku akademickim 2010/2011, polegających *na ograniczeniu zbyt dużego poprzednio obciążenia pracowników zajęciami dydaktycznymi i pracami dyplomowymi*. Ocena jakości kształcenia na kierunku towaroznawstwo zawierała między innymi wnioski o formułowanie przez promotorów pisemnej opinii dotyczącej pracy oraz wykorzystywanie w pracach dyplomowych całości zgromadzonego materiału.

W 2013 r. PKA dokonała oceny instytucjonalnej Wydziału Informatyki i Matematyki, formułując ocenę warunkową¹⁹. Oceniono, iż w stopniu znaczącym spełniono kryterium funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Ww. dokument zawierał również informację o wynikach dotychczasowych ocen jakości kształcenia na wszystkich kierunkach Uczelni oraz zalecony zakres działań naprawczych, zawierający następujące wskazania dotyczące procesu dyplomowania:

- zmniejszenie udziału doktorów w procesie dyplomowania na poziomie magisterskim oraz obciążeń poszczególnych promotorów;
- zwrócenie uwagi na recenzowanie prac przez doktorów oraz na jakość prac dyplomowych, w tym ich ocenę;
- zwiększenie liczby pytań na egzaminie dyplomowym oraz liczby oferowanych tematów prac dyplomowych.

[dowód: akta kontroli str. 1605-1639]

W trakcie kontroli przeprowadzono anonimowe badanie ankietowe, którym objęto 113 studentów studiów II stopnia kierunków *administracja, pielęgniarstwo* oraz *ekonomia*. Większość respondentów była informowana w trakcie studiów licencjackich, o takich kwestiach jak: zasady poszanowania cudzej własności (85,7% odpowiedzi), zasady cytowania literatury i materiałów w opracowaniach (referatach, pracach zaliczeniowych) (88,3% odpowiedzi), formalne wymogi obowiązujące w pracach licencjackich (93,8% odpowiedzi), obowiązujące w Uczelni procedury antyplagiatowe (81,1% odpowiedzi) oraz konsekwencje popełnienia plagiatu (84,0% odpowiedzi). W wyniku uczestniczenia w seminariach licencjackich większość respondentów zdobyła wiedzę o zasadach korzystania ze źródeł informacji oraz sposobach cytowania tych źródeł w pracy (98,2% odpowiedzi). Większość uczestników seminarium licencjackiego otrzymało od promotora spis zasad obowiązujących przy pisaniu pracy licencjackiej lub adres do strony internetowej, gdzie promotor zamieścił te zasady (71,2% odpowiedzi).

[dowód: akta kontroli str. 236-247]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie ustalenie procedur mających na celu przeciwdziałanie naruszeniom praw autorskich oraz inne działania podejmowane na rzecz zapoznania studentów z tą problematyką.

¹⁸ Uchwały PKA: nr 1026/2011 z 8 grudnia 2011 r., nr 36/2012 z 23 lutego 2012 r., nr 974/2011 z 24 listopada 2011 r. i nr 1027/2011 z 8 grudnia 2011 r.

¹⁹ Uchwała PKA nr 440/2013 z 4 lipca 2013 r.

2. Działania podejmowane w celu wykrywania naruszeń praw autorskich

Opis stanu faktycznego

W roku akademickim 2011/2012 w Uczelni²⁰ studiowało 8.159 studentów, a w roku 2012/2013 – 8.298 (odpowiednio 37 i 35% w trybie niestacjonarnym). Większość studentów stanowili uczestnicy studiów I stopnia (78-79% wszystkich studiujących). Na ostatnim roku studiów było w 2011/2012 r. 2.513 studentów, w 2012/2013 r. – 2.733 studentów. W roku akademickim 2012/2013 na studiach III stopnia studiowało 49 doktorantów, a dziesięciu ukończyło studia doktoranckie²¹. W roku 2011/2012 2.123 absolwentów studiów I i II stopnia oraz studiów jednolitych złożyło egzamin dyplomowy, natomiast w roku 2012/2013 tytuł licencjata, inżyniera lub magistra uzyskało 2.765 absolwentów.

W latach akademickich 2011/2012 i 2012/2013 absolwenci wybranych kierunków I stopnia studiów prowadzonych w Uczelni uzyskiwali tytuł licencjata lub inżyniera bez konieczności sporządzania pracy dyplomowej, na podstawie pozytywnie zdanego egzaminu dyplomowego. W 2011/2012 r. dotyczyło to absolwentów kierunków fizjoterapia²², matematyka, wychowanie fizyczne, filologia, pedagogika²³, a w 2012/13 r. także pięciu innych kierunków²⁴. W 2012/2013 r. na podstawie egzaminu licencjackiego (dyplomowego) tytuł uzyskało 459 studentów, a w 2012/2013 r. – 637.

W badanym okresie na Wydziale Transportu i Elektrotechniki²⁵ i Wydziale Mechanicznym²⁶ Uczelni wprowadzono na studiach licencjackich i inżynierskich, jako obowiązkowy element procesu dyplomowania, rodzaj pracy dyplomowej określony jako *projekt licencjacki* lub *projekt inżynierski* (dalej: projekt dyplomowy). W roku akademickim 2011/2012 w ramach egzaminu dyplomowego 241 studentów studiów I stopnia sporządziło projekt dyplomowy, pozytywnie oceniony przez promotora, w 2012/2013 r. – 537. Prace dyplomowe sporządzali wszyscy studenci studiów II stopnia i jednolitych studiów magisterskich (558 studentów w roku akademickim 2011/2012 i 940 studentów w roku 2012/2013) oraz studenci studiów I stopnia wybranych kierunków²⁷ Uczelni. W roku 2011/2012 pracę dyplomową składało 865 studentów, w 2012/2013 – 651.

[dowód: akta kontroli str. 1004-1260, 1457-1460, 1470-1475]

W Uczelni tylko na Wydziale Mechanicznym określono limit prac dyplomowych przypadający na danego promotora (nie więcej niż osiem prac dyplomowych)²⁸. W badanym okresie dwóch promotorów opiekowało się więcej niż ośmioma pracami (wypromowali oni 9 i 10 prac).

[dowód: akta kontroli str. 1004-1260, 1268]

²⁰ Uczelnia prowadziła kształcenie także w trzech zamiejscowych ośrodkach kształcenia Wydziału Transportu i Elektrotechniki w Białej Podlaskiej, Nisku i Tomaszowie Mazowieckim.

²¹ W badanym okresie nie złożyli do obrony prac doktorskich.

²² Uchwała nr 17/2011 Rady Instytutu Zdrowia z dnia 27 maja 2011 r.

²³ Uchwała Rady Wydziału Nauczycielskiego z dnia 29 września 2011 r.

²⁴ *Edukacja techniczno-informatyczna, technologia chemiczna, wzornictwo, kosmetologia, zarządzanie i inżynieria.*

²⁵ Uchwała nr XIII/23/09/2011 Rady Wydziału Transportu i Elektrotechniki Uczelni z dnia 23 września 2011 r. w sprawie wprowadzenia zmiany w planach i programach kształcenia w zakresie zasad dyplomowania i przeprowadzenia egzaminu dyplomowego.

²⁶ Uchwała nr VII/1/2/11 Rady Wydziału Mechanicznego z dnia 27 października 2011 r.

²⁷ Praca dyplomowa była wymagana w procesie dyplomowania między innymi studentów I stopnia Wydziału Ekonomicznego oraz kierunków *informatyka* i *pielęgniarstwo*.

²⁸ Uchwała Rady Wydziału Mechanicznego z dnia 15 grudnia 2005 r.

W roku akademickim 2011/2012 239 promotorów wypromowało łącznie 1.664 prac magisterskich, licencjackich i projektów dyplomowych, w tym 227 promotorów (95%) opiekowało się mniej niż 25 pracami. W roku 2012/2013 193 promotorów wypromowało 2.128 powstałych w Uczelni prac dyplomowych, w tym 171 (89%) wypromowało mniej niż 25 prac.

W roku akademickim 2011/2012 trzech pracowników naukowych Wydziału Transportu i Elektrotechniki opiekowało się w Uczelni więcej niż 40 pracami (wypromowali od 41 do 81 prac). Sprawowali oni opiekę w sumie nad 169 pracami, co stanowiło 10,2% wszystkich prac obronionych w Uczelni i 33,7% prac powstałych na wydziale w ww. roku.

W roku 2012/2013 dziesięciu promotorów (w tym osoby pełniące w Uczelni funkcje rektora, prorektora, dziekana wydziału) wypromowało ponad 40 prac (z tego siedmiu promotorów opiekowało się mniej niż 60 pracami, a trzech wypromowało od 77 do 115 prac). Promotorzy ci sprawowali opiekę w sumie nad 638 pracami dyplomowymi, co stanowiło 30% wszystkich prac obronionych w Uczelni w roku 2012/2013. Pięciu promotorów z Wydziału Ekonomicznego wypromowało ponad 40 prac dyplomowych (w tym dwóch promotorów opiekowało się więcej niż 40 pracami magisterskimi). Ww. promotorzy opiekowali się w roku akademickim 2012/2013 w sumie 255 pracami, co stanowiło 29,5% prac obronionych w roku 2012/2013 na Wydziale Ekonomicznym. Pięciu promotorów Wydziału Transportu i Elektrotechniki wypromowało w roku 2012/2013 r. ponad 40 prac, opiekowali się oni 383 pracami, co stanowiło 59,8% wszystkich wypromowanych prac na Wydziale Transportu i Elektrotechniki.

[dowód: akta kontroli str. 1004-1038, 1261-1297, 1321-1322]

Zgodnie z § 33 ust. 3 i 4 regulaminu studiów egzamin dyplomowy przeprowadza komisja powołana przez dziekana, w skład której wchodzi przewodniczący, kierujący pracą i recenzent. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym, przeprowadzanym zgodnie z zakresem egzaminu dyplomowego określanego w planie studiów i programach nauczania oraz procedurą ustaloną przez rady wydziału. W roku akademickim 2012/2013 egzamin dyplomowy absolwentów Wydziału Ekonomicznego i Wydziału Transportu i Elektrotechniki został zorganizowany w taki sposób, że w jednym dniu, przed jedną komisją do egzaminu przystępowało 29-37 absolwentów ww. Wydziałów (w dniach: 11 czerwca 2013 r. – 29 studentów, 13 czerwca – 36 studentów, 25 czerwca – 29 studentów, 24 czerwca – 29 studentów i 4 lipca 2013 r. – 37 studentów)²⁹.

Dziekan Wydziału Transportu i Elektrotechniki dr hab. inż. Elżbieta Szychta wyjaśniła, że w roku akademickim 2012/2013 egzaminy dyplomowe odbywały się według następujących ram czasowych: Egzamin inżynierski – 15 min na dyplomanta (...) w przedstawionych dniach egzamin odbywał się w większości dla studentów Ośrodków Zamiejscowych Uczelni (wspólny dojazd). Ilość prac w danych dniach wynikała także z grafika osób będących opiekunami prac (w związku z pełnieniem obowiązków Rektora, Prorektora oraz Dziekana). Od roku 2013/14 została zwiększona liczba opiekunów projektów dyplomowych, co w znaczny sposób obniży liczebność prac przypadających na jedną osobę oraz wprowadzone zostanie ograniczenie ilości egzaminów w danym dniu do 15.

Dziekan Wydziału Ekonomicznego dr hab. Jan Bednarczyk wyjaśnił, że przeciętnie egzamin dyplomowy na Wydziale Ekonomicznym trwa 15 minut. W miesiącu czerwcu liczba osób gotowych do egzaminu dyplomowego jest duża z uwagi na

---

²⁹ Badano tylko przypadki egzaminów prowadzonych przez promotorów, którzy opiekowali się ponad 40 pracami dyplomowymi w jednym roku akademickim.

chęć kontynuacji studiów przez studentów pierwszego stopnia. (...) Egzaminy trwały w następujących godzinach: 24 czerwca od godziny 8.00 do 15.00 (...) 4 lipca 2013 r. od godziny 8.00 do 15.00. Wychodząc naprzeciw potrzebom studiujących, zgadzałem się na tak liczne grupy przystępujących do egzaminu. W związku z wprowadzeniem od 1 października 2013 r. nowych zasad dyplomowania kierownictwo Wydziału postanowiło, by komisja nie przeprowadzała więcej niż 20 egzaminów dziennie.

[dowód: akta kontroli str. 1004-1038, 1670-1678]

Cztery wydziały Uczelni uzyskały prawo doktoryzowania³⁰. W badanym okresie 29 doktorantów (w tym 14 pracowników uczelni) uzyskało stopnie naukowe doktora i doktora sztuki. Ww. pracami doktorskimi z ramienia Uczelni zajmował się z reguły jeden promotor (tylko raz wystąpiła sytuacja, że promotor opiekował się dwiema pracami). Uczelnia prowadzi także studia doktoranckie, w badanym okresie pierwsi doktoranci ukończyli studia, ale nie złożyli do obrony prac doktorskich.

[dowód: akta kontroli str. 1420-1429]

Regulamin studiów³¹ oraz przepisy wewnętrzne Wydziałów określały wymagane dokumenty i zasady prowadzenia procesu dyplomowania. Na podstawie badania dokumentacji losowo wybranych 50 prac dyplomowych (magisterskich, licencjackich i projektów dyplomowych), obronionych w badanym okresie na Uczelni, stwierdzono, że promotorami prac magisterskich i większości prac przedstawionych przez studentów I stopnia byli pracownicy naukowcy, posiadający tytuł profesora lub doktora habilitowanego³², trzy prace licencjackie napisane były pod opieką doktorów. Dokumentacja obrony wszystkich prac zawierała ocenę prawidłowości doboru

i wykorzystania źródeł oraz dokumenty wymagane rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów³³. Wszystkie prace uzyskały pozytywną ocenę promotora i recenzenta i zostały złożone w terminie wymaganym przepisami wewnętrznymi Uczelni³⁴. Promotorzy otrzymywali do oceny prace średnio 11 dni przed obroną (od 3 do 45 dni). Większość studentów (49 studentów z 50 badanych) złożyło oświadczenie (wg wymaganego przez Uczelnię wzoru) o samodzielnym wykonaniu pracy dyplomowej i przedstawiło pracę w wersji papierowej i elektronicznej. Siedmiu absolwentów złożyło oświadczenia o zgodności wersji elektronicznej z wersją drukowaną, wymagane od 1 października 2012 r.

Na podstawie analizy dokumentacji wybranych trzech prac doktorskich, obronionych w badanym okresie w Uczelni, stwierdzono, że prace doktorskie powstawały, zgodnie z wewnętrznymi unormowaniami³⁵, pod opieką samodzielných pracowników naukowych, a dokumentacja przewodu doktorskiego zawierała dokumenty wymagane dla udokumentowania trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 września 2011 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora³⁶. W Uczelni nie

³⁰ Wydziale Ekonomicznym, Wydziale Transportu i Elektrotechniki, Wydziale Mechanicznym oraz Wydziale Sztuki.

³¹ § 34-36 regulaminu z 26 kwietnia 2012 r., § 31-34 regulaminu z 8 października 2007 r.

³² Zgodnie z wymaganiami określonymi w § 34 ust. 4 i ust. 5 regulaminu studiów.

³³ Dz. U. Nr 201, poz. 1188.

³⁴ Nie później niż w ciągu trzech miesięcy od dnia zakończenia zajęć na ostatnim semestrze studiów lub w późniejszym terminie za zgodą dziekana.

³⁵ Zawartych w § 7 regulaminu studiów doktoranckich.

³⁶ Dz. U. Nr 204, poz. 1200.

wprowadzono obowiązek składania oświadczeń o samodzielności wykonania pracy doktorskiej.

[dowód: akta kontroli str. 1326-1437]

W roku akademickim 2011/2012 minimalną liczbę studentów w grupie seminaryjnej ustalono na 12 i określono, iż za prowadzenie prac dyplomowych magisterskich, licencjackich i inżynierskich (w odniesieniu do prac dyplomowych studiów I stopnia tylko dla prac obronionych w semestrze zimowym roku 2011/2012³⁷), niezależnie od liczby współautorów pracy, przyznaje się w ostatnim roku jej realizacji dziesięć godzin obliczeniowych³⁸. Tylko Rada Instytutu Zdrowia ustaliła maksymalną liczebność grup seminaryjnych (na 20 studentów)³⁹.

W roku akademickim 2012/2013 obniżono do pięciu liczbę godzin, przyznawaną promotorom prac magisterskich⁴⁰. Odstąpiono także od określenia minimalnej liczebności grup przedmiotu „seminarium dyplomowe”⁴¹, ponieważ, jak wyjaśnił Rektor Uczelni, *przedmiot ten był prowadzony na kierunkach studiów w sposób zróżnicowany przez promotora prac albo nauczyciela akademickiego nie będącego promotorem prac studentów*. Prowadzący zajęcia przedmiotu „ćwiczenia projektowe”, będący jednocześnie promotorem projektów dyplomowych, pracowali z grupami studentów liczącymi od 24 do 30 osób⁴².

Wymiar godzin przedmiotu „seminarium dyplomowe” dla studiów I oraz II stopnia wynosił w okresie objętym kontrolą dla studiów stacjonarnych od 30 godzin (Wydział Transportu i Elektrotechniki) do 90 godzin (Wydział Ekonomii). Projekty dyplomowe powstawały pod kierunkiem osób prowadzących przedmiot „projekt dyplomowy inżynierski”, realizowany na dwóch ostatnich semestrach studiów I stopnia na Wydziale Transportu i Elektrotechniki i Wydziale Mechanicznym. Liczba godzin przeznaczonych na ten przedmiot wynosiła 60 dla studiów stacjonarnych i 30 na studiach niestacjonarnych.

Od 1 października 2012 r. nauczycielowi akademickiemu realizującemu zajęcia dydaktyczne z przedmiotu „seminarium dyplomowe” zaliczano do pensum 50% godzin wynikających z planów studiów, pozostałe godziny traktowano jako zajęcia bez nauczyciela⁴³. Dla każdego doktoranta uczestniczącego w zajęciach „seminarium specjalistyczne”, opiekunowi prowadzącemu seminarium przyznano 15 godzin obliczeniowych⁴⁴.

[dowód: akta kontroli str. 1298-1325, 1660-1664]

Zakres zadań i obowiązków promotora określał regulamin studiów, ponadto rady niektórych wydziałów uchwalały szczegółowe wymagania dotyczące sprawowania opieki promotorskiej. Rada Wydziału Ekonomicznego określiła *tematykę, zasady przygotowania i oceny prac dyplomowych*⁴⁵. W dokumencie tym znajdował się między innymi zapis zwalniający promotora z obowiązku wypełniania arkusza oceny pracy dyplomowej⁴⁶. Jak wynika z wyjaśnienia Prodziekana Wydziału

³⁷ Zmianę wprowadzono zarządzeniem R-42/2011 Rektora Uczelni z 28 września 2011 r.

³⁸ Uchwała nr 00-5/8/2011 Senatu Uczelni z dnia 23 września 2011 r.

³⁹ Uchwała nr 09/2010 Rady Instytutu Zdrowia z dnia 11 czerwca 2010 r.

⁴⁰ Zarządzenie R-68/2012 Rektora Uczelni z dnia 24 października 2012 r. dalej: zarządzenie o pensum dydaktycznym (§ 2 ust. 5 pkt 1).

⁴¹ Zarządzenie R-80/2012 r. z dnia 23 listopada 2012 r. na podstawie uchwały Senatu Uczelni 000-11/7/2012 r. z dnia 22 listopada 2012 r. oraz zarządzenie o pensum dydaktycznym § 5 ust. 1 pkt 9, § 5 ust. 2 pkt 3.

⁴² Zarządzenie o pensum dydaktycznym – § 5 ust. 2 pkt 6.

⁴³ Zarządzenie o pensum dydaktycznym – § 4 ust. 11.

⁴⁴ Uchwała nr 000-5/4/2010 Senatu Uczelni z dnia 24 czerwca 2010 r.

⁴⁵ Uchwała nr 3/2009/RW Rady Wydziału Ekonomicznego z dnia 8 stycznia 2009.

⁴⁶ Załącznik nr 3 pkt 1 ust. b i pkt 2 ust. b.

Ekonomicznego dr Marzanny Lament (...) zgodnie z decyzją Dziekana Wydziału Ekonomicznego, przedstawioną na Radzie Wydziału w dniu 6 czerwca 2013 r. zostało wprowadzone ponowne recenzowanie prac dyplomowych przez promotorów. Na Wydziale Ekonomicznym określono także zasady dyplomowania i przeprowadzania egzaminów dyplomowych oraz pytań egzaminacyjnych i ich przygotowania⁴⁷, które wskazują między innymi, iż egzamin dyplomowy obejmuje ocenę z prezentacji pracy, odpowiedzi na pytanie recenzenta oraz oceny z odpowiedzi na dwa inne pytania.

Rada Wydziału Transportu i Elektrotechniki uchwaliła zasady dyplomowania i przeprowadzenia egzaminu dyplomowego⁴⁸. Promotor projektu dyplomowego (licencjackiego lub inżynierskiego), według ww. zasad, określał szczegółowy temat i zakres projektu, wyjaśniał kolejne etapy projektu, omawiał kolejne etapy jego powstawania, kontrolował i wykonanie, oceniał i opiniował wstępną wersję projektu (który powinien być wcześniej zaprezentowany przez studenta) oraz oceniał jego ostateczną wersję. Pozytywna ocena projektu dyplomowego była warunkiem przystąpienia do egzaminu dyplomowego. W trakcie egzaminu dyplomowego student odpowiadał na trzy pytania objęte programem nauczania oraz referował projekt dyplomowy⁴⁹.

[dowód: akta kontroli str. 1438-1571]

Sposób sprawowania opieki promotorskiej zbadano na przykładzie 16 nauczycieli akademickich, którzy w latach 2011/2012 i 2012/2013 sprawowali opiekę nad największą liczbą studentów⁵⁰. Ustalono, że:

- tematy prac były formułowane przez promotorów do wyboru przez studentów. Ponadto studenci mieli możliwość zaproponowania własnego tematu pracy, który po konsultacjach z promotorem był uwzględniany lub odrzucany. W trakcie tworzenia tematów prac promotorzy starali się, aby były one oryginalne. W tym celu formułowano tematy prac odnoszące się np. do zagadnień dotyczących danej firmy lub instytucji lub były zawężone do badania wąskiego, wybranego problemu bądź zagadnienia. Wybrane tematy prac były zatwierdzane przez władze danego wydziału Uczelni;
- weryfikacja prac pisanych przez studentów polegała na ich sprawdzaniu etapami, poczynając od planu pracy przez poszczególne rozdziały łączne z ostateczną wersją przygotowaną do druku;
- studenci przekazywali prace do weryfikacji drogą elektroniczną lub bezpośrednio w formie papierowej podczas konsultacji z promotorem;
- na etapie sprawdzania prac niektórzy promotorzy wykorzystywali m.in. wyszukiwarki internetowe w celu sprawdzenia, czy przedstawiony do weryfikacji materiał nie jest plagiatem;
- na seminariach promotorzy informowali studentów o zasadach pisania pracy oraz o ochronie wartości intelektualnych;
- przy ocenie prac promotorzy (w zależności od wydziału Uczelni) zwracali uwagę na: samodzielność ujęcia tematu, umiejętność korzystania z literatury przedmiotu, kształt językowo-stylistyczny, stosowanie odpowiednich przypisów przy korzystaniu ze źródeł obcych, wiarygodność pozyskanych danych z różnych źródeł, określenie

⁴⁷ Zarządzenie dziekana Wydziału Ekonomicznego nr 1/08 z dnia 24 września 2008 r.

⁴⁸ Uchwała nr XII/23/09/2011 z dnia 22 września 2011 r.

⁴⁹ Studenci studiów licencjackich określonych kierunków mieli obowiązek odpowiedzieć na trzy pytania oraz zreferować projekt dyplomowy (uchwała XII/23/09/2011 Rady Wydział Transportu i Elektrotechniki ust. 12).

⁵⁰ Zwrócono się o opinię do pięciu promotorów zatrudnionych na Wydziale Ekonomicznym, pięciu z Wydziału Transportu i Elektrotechniki, dwóch z Wydziału Sztuki oraz po jednym z Wydziału Filologiczno-Pedagogicznego, Wydziału Informatyki i Matematyki, Wydziału Nauki o Zdrowiu i Kultury Fizycznej, Wydziału Materialoznawstwa Technologii i Wzornictwa.

warunków praktycznego zastosowania wyników badań przez potencjalnych dysponentów, samodzielność działania, eksperymentowanie i biegłe posługiwanie się przez dyplomanta wybraną techniką graficzną (w przypadku Wydziału Sztuki);

- według promotorów czas niezbędny do dokonania oceny prac, w tym weryfikacji, czy zostały one napisane samodzielnie, wynosił od 10 do 20 godzin na studenta, w zależności od jego umiejętności oraz predyspozycji;

- na Wydziale Transportu i Elektrotechniki wymagania dotyczące opracowania i formy pracy magisterskiej przekazywane były studentom na stronie internetowej, a promotorzy weryfikowali ich przestrzeganie;

- promotorzy nie odnotowali przypadków plagiatów w pracach, które promowali. Według nich bieżące konsultacje i etapowa weryfikacja prac eliminowały takie przypadki, a wszelkie naruszenia w tym względzie, w trakcie sporządzania prac, były wyjaśniane na bieżąco w relacji student – promotor;

- ośmiu promotorów wyraziło opinię o niezasadności korzystania z komputerowych programów antyplagiatowych, pięciu promotorów postulowało ich wprowadzenie, natomiast trzech promotorów nie posiadało wyrobionego zdania w tym zakresie;

- promotorzy sprawowali opiekę nad sporządzaniem od 5 do 100 prac w jednym roku akademickim. Na Wydziale Ekonomicznym (kierunek *administracja*) w roku akademickim 2012/2013 jeden z nauczycieli akademickich był promotorem, jak wyjaśnił, ok. 57 prac, w większości licencjackich. Według promotora tak duża liczba prac była dla niego dużym obciążeniem, a wynikało to z faktu, że na kierunku *administracja* jest brak odpowiedniej liczby samodzielnych pracowników naukowych w dziedzinie prawa. Na Wydziale Transportu i Elektrotechniki pracownik naukowy nadzorował w roku akademickim 2012/2013 w sumie 100 prac, z tego: 35 projektów inżynierskich i 65 projektów licencjackich na kierunku *turystyka i rekreacja*. Trzech pracowników naukowych stwierdziło, iż nadzorowali w roku akademickim 2011/2012 odpowiednio: 79, 46 i 40 prac, w większości były to projekty inżynierskie. Z wyjaśnień tych pracowników wynika, że podstawową przyczyną promowania w danym roku akademickim tak dużej liczby prac była m.in. realizacja programu naprawczego finansów Uczelni. Jeden z promotorów stwierdził również: *Moim zdaniem przekroczenie pułapu promowania powyżej 40 prac jest niebezpieczne z uwagi na niemożliwość prowadzenia właściwego monitoringu tworzenia tej pracy przez studenta lub doktoranta.*

Pracownicy naukowcy uzyskiwali wiedzę na temat ochrony praw autorskich m.in. na szkoleniach organizowanych przez Uczelnię w okresie od 1 września 2010 r. do 30 czerwca 2011 r., korzystając z Internetu oraz wykorzystując doświadczenie i własną praktykę. Promotorzy mają również dostęp do publikacji z zakresu ochrony praw autorskich, dostępnych w bibliotece Uczelni.

[dowód: akta kontroli str. 187-270]

W celu określenia, czy w obronionych pracach właściwie oznaczano zapożyczenia z innych źródeł, poddano badaniom programem antyplagiatowym 20 prac, przedstawionych do obrony i pozytywnie ocenionych w okresie objętym kontrolą. Badaniem objęto prace magisterskie (dziesięć prac), licencjackie (pięć prac) i projekty⁵¹. Badanie pracy obejmowało analizę tzw. współczynników podobieństwa⁵², zawartych w raportach generowanych przez program antyplagiatowy. W wyniku badania stwierdzono, że w żadnej pracy wartość

⁵¹ Wśród badanych prac były prace z Wydziału Ekonomicznego (7 prac), Wydziału Transportu i Elektrotechniki (8 prac), Wydziału Sztuki (2 prace) i Wydziału Nauk o Zdrowiu i Kultury Fizycznej (3 prace).

⁵² Współczynniki podobieństwa określają, w jakim stopniu praca składa się z fragmentów identycznych z wykrytymi w innych tekstach, „podobieństwo” oznaczane jest jako udział procentowy liczby wyrazów odnalezionych w innych tekstach w całkowitej liczbie wyrazów w badanym dokumencie.

współczynnika nr 1⁵³ nie przekroczyła 50% (najwyższą wartość wskazana została w pracy studentki nr albumu 93729 – 46,9%), w przypadku ośmiu prac współczynnik podobieństwa nr 2 wyniósł ponad 5% (dla pięciu prac wyniósł do 20% a dla trzech powyżej 20%). W 18 pracach fragmenty zidentyfikowane jako podobne stanowiły krótkie frazy, a ich zbieżność z przywołanym źródłem była przypadkowa lub stanowiły one prawidłowo oznaczone cytaty, których objętość i zakres był uzasadniony ze względu na charakter pracy. W dwóch pracach umieszczono odesłania do stron internetowych i innych materiałów w taki sposób, że utrudnione lub niemożliwe było poznanie źródła pochodzenia powołanych materiałów. W jednej z nich w sposób jednoznaczny nie określono autorstwa przywołanych informacji w ok. 3% pracy, w drugiej zaś w ponad 20% pracy.

[dowód: akta kontroli str. 1573-1602]

W przeprowadzonej ankiecie studenci wypowiadali się także na temat sposobu sprawowania opieki promotorskiej i przebiegu seminarium dyplomowego. Wszyscy ankietowani stwierdzili, iż mieli obowiązek zaprezentowania planu pracy, przedmiotu i celu pracy oraz metod badawczych (93,8% odpowiedzi), a promotor sprawdzał wstępne konspekty prac licencjackich oraz całą pracę gdy już była gotowa (95,6% odpowiedzi). Respondenci w większości byli przekonani, że promotor czytał ich pracę bardzo dokładnie (76,6% odpowiedzi). Większość ankietowanych stwierdziła, iż możliwość kontaktu z wykładowcą była wystarczająca, wykładowcy byli obecni w czasie wyznaczonych konsultacji oraz dyżurów (80,7% odpowiedzi), umożliwiali także kontakt drogą e-mailową (74,3% odpowiedzi).

[dowód: akta kontroli str. 236-247]

Ustalone
nieprawidłowości

W wyniku badania dokumentacji przebiegu studiów 50 absolwentów Uczelni w działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nierzetelnie sporządzono protokół egzaminu dyplomowego absolwenta Wydziału Ekonomicznego (nr albumu 82447), wymagany § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie dokumentacji przebiegu studiów. Zamieszczona w ww. protokole ocena recenzenta pracy (bardzo dobry) nie była zgodna z oceną pracy zawartą w recenzji (dobry), w efekcie komisja wykorzystała wyższą ocenę do ustalenia ostatecznego wyniku studiów. Dziekan Wydziału Ekonomicznego dr hab. Jan Bednarczyk⁵⁴ wyjaśnił, że przyczyną nieprawidłowości było niedopatrzenie komisji egzaminacyjnej.

[dowód: akta kontroli str. 1326-1410, 1656-1661]

2. Nierzetelnie prowadzono dokumentację przebiegu studiów trzech absolwentów Uczelni, w której brakowało dokumentów wymaganych regulaminem studiów (§ 34 ust. 9 i § 35 ust. 1):

- dokumentacja przebiegu studiów absolwentki Wydziału Ekonomicznego (nr albumu 93050) nie zawierała oświadczenia o samodzielności wykonania złożonej pracy dyplomowej;
- dokumentacja przebiegu studiów absolwenta Wydziału Ekonomicznego (nr albumu 84364) nie zawierała wersji elektronicznej pracy dyplomowej;

⁵³ Przy wyliczaniu współczynnika podobieństwa nr 1 brane były pod uwagę wszystkie frazy pięciowyrazowe odnalezione przez program antyplagiatowy w innych dokumentach; przy wyliczaniu współczynnika podobieństwa nr 2 tylko te frazy, których długość przekracza limit 25 wyrazów, ze względu na długość wykrywanych fraz współczynnik podobieństwa nr 2 został określony jako lepsze narzędzie do wykrywania nieuprawnionych zapożyczeń niż współczynnik podobieństwa nr 1, który może być miernikiem samodzielności językowej autora pracy. Autorzy programu rekomendują, iż wątpliwości co do samodzielności pracy powinno budzić przekroczenie progu 50% dla współczynnika podobieństwa nr 1 i 5% dla współczynnika podobieństwa nr 2.

⁵⁴ Odpowiedzialny na podstawie § 3 regulaminu studiów, jako kierownik jednostki organizacyjnej Uczelni prowadzącej kierunek studiów.

- dokumentacja przebiegu studiów absolwenta Wydziału Transportu i Elektrotechniki (nr albumu 84363) nie zawierała pracy dyplomowej w formie papierowej. Było to niezgodne także z § 4 ust. 1 pkt 11 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie dokumentacji przebiegu studiów.

Z wyjaśnień dziekana Wydziału Ekonomicznego dr hab. Jan Bednarczyka oraz Rektora Uczelni wynika, że przyczyną powstania ww. nieprawidłowości było niedopatrzenie.

[dowód: akta kontroli str. 1326-1410, 1656-1665]

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że obejmowanie opieką promotorską znacznej liczby studentów może negatywnie oddziaływać na jakość sprawowanego nadzoru nad studentami przygotowującymi prace dyplomowe. Kontrola wykazała, że 30% ogółu obronionych w roku akademickim 2012/2013 prac powstało pod opieką nauczycieli akademickich, którzy wypromowali ponad 40 prac w tym okresie. Wśród promotorów o największej liczbie prac znajdowały się osoby, które realizują inne zadania poza procesem dydaktycznym np. pełnią na Uczelni funkcje rektora, prorektora czy dziekana wydziału.

[dowód: akta kontroli str. 1004-1038, 1261-1297, 1321-1322]

Duże obciążenie obowiązkami promotorskimi pracowników Wydziału Ekonomicznego wynikało, według wyjaśnień dziekana Wydziału Ekonomicznego dr. hab. Jana Bednarczyka, ze zwolnienia z pracy w roku akademickim 2012/2013 części pracowników naukowych zatrudnionych w Uczelni⁵⁵, w konsekwencji pozostali pracownicy (...) zostali obciążeni dodatkowymi obowiązkami związanymi z opieką promotorską. Przy rozdzielaniu seminariów po zwolnionych pracownikach kierowano się ich tematyką, stąd tylko niektórym zostały one przydzielone. Miało to jednak charakter incydentalny (...).

[dowód: akta kontroli str. 1656-1657]

Duża liczba wypromowanych prac przez pracowników Wydziału Transportu i Elektrotechniki wynika, jak wyjaśniła dziekan Wydziału dr hab. inż. Elżbieta Szychta, z liczebności grup projektowych, którą określono na poziomie 24 do 30 osób, co jednocześnie przekłada się na ilość projektów dyplomowych inżynierskich przypadających na jednego prowadzącego. W związku z programem naprawczym prowadzonym w Uczelni prowadzący przedmiot „Projekt dyplomowy inżynierski” są jednocześnie opiekunami projektów dyplomowych. Pan profesor Z. Ł. prowadził sześć grup projektowych i trzy seminaryjne, a Pani dr hab. S. Z. jako jedyna ze stopniem naukowym (...) mogła prowadzić zajęcia trzech grup projektowych. Jednocześnie sprawowała opiekę nad 46 pracami na studiach inżynierskich. Obecnie w tym Zakładzie zatrudnione są trzy osoby z tytułem naukowym lub stopniem naukowym, tak więc sytuacja z dużą liczbą prac dyplomowych przypadających na jednego pracownika nie powinna się powtórzyć.(...) W naszym mniemaniu zapewnione jest minimum efektywności nadzoru promotorskiego.

[dowód: akta kontroli str. 1658-1665]

Rektor Uczelni wyjaśnił, iż o promotorstwie w dosłownym tego słowa znaczeniu można mówić jedynie w odniesieniu do prac magisterskich realizowanych w analizowanym okresie. Senat zmienił zasady zaliczania promotorom godzin z tytułu prac dyplomowych (...) i promotorom zaliczane były godziny przyznawane jedynie za promotorstwo magisterskiej pracy dyplomowej (...) zaliczenie projektu inżynierskiego dopuszczało studenta do egzaminu dyplomowego.

[dowód: akta kontroli str. 187-189]

⁵⁵ W związku z realizacją naprawczego programu oszczędnościowego, przyjętego uchwałą nr 000-9/3/2012 Senatu Uczelni z dnia 21 września 2012 r.

Zdaniem NIK pełnienie w roku akademickim 2012/2013, przez pracowników Wydziału Ekonomicznego i Wydziału Transportu i Elektrotechniki Uczelni, opieki promotorskiej nad nadmierną liczbą prac dyplomowych nie sprzyjało sprawowaniu rzetelnego nadzoru nad studentami przygotowującymi prace dyplomowe. Wyjaśnienia przedstawione przez dziekanów wydziałów wskazujące, iż u podstaw ww. sytuacji leżały działania podjęte przez Senat Uczelni w celu poprawy trudnej sytuacji finansowej Uczelni, uzupełnia opinia przedstawiona przez Rektora Uczelni, który stwierdził, że opieka promotorska powinna być przypisana głównie do prac magisterskich przygotowanych w tym okresie. W ocenie NIK ww. argumentacja nie może być uznana za wystarczającą, gdyż obowiązujące w Uczelni unormowania wewnętrzne wskazują rolę promotora wszystkich prac dyplomowych⁵⁶, a ich ocena decyduje o uzyskaniu przez studentów dyplomu inżyniera, licencjata lub magistra.

NIK zwraca też uwagę na niewłaściwą organizację egzaminów dyplomowych, polegającą na objęciu egzaminem dyplomowym zbyt dużej liczby studentów przez jedną komisję w jednym dniu. Zdaniem NIK egzamin dyplomowy powinien być zorganizowany w taki sposób, by student mógł wypełnić wszystkie wymagane warunki, w tym zaprezentować (zreferować) przed promotorem i pozostałymi członkami komisji egzaminacyjnej, pracę dyplomową, w sposób dowodzący swego wkładu autorskiego. Budzi wątpliwość zrealizowanie tego wymogu przez tak liczne grupy studentów w ciągu jednego dnia (np. w dniu 4 lipca 2013 r. egzamin 37 studentów trwał, według przedstawionych wcześniej wyjaśnień, siedem godzin, co oznacza, że na wszelkie czynności związane z przeegzaminowaniem studenta przeznaczano średnio około 10 minut). Przedstawione przez dziekanów wydziałów uzasadnienie podjętych decyzji o licznych grupach egzaminacyjnych, takie jak ułatwienie dojazdu studentom, inne obowiązki promotorów, czy też gotowość studentów do przystąpienia do egzaminu, należy uznać za pozamerytoryczne, które w związku z tym nie powinny sankcjonować takich rozwiązań.

W pracy magisterskiej studentki Wydziału Transportu i Elektrotechniki (nr albumu 93729) naruszono zasady prawidłowego cytowania poprzez umieszczenie w części pracy materiałów bez powołania się na źródło, z którego student skorzystał. Skala tych zapożyczeń nie uzasadnia stwierdzenia, że praca ta była plagiatem, świadczyć może jednak o nierzetelności sprawowania opieki promotorskiej. W ww. pracy (ocenionej przez promotora na dostateczny plus, a przez recenzenta na dobry) umieszczono odesłania m.in. do stron internetowych www.ściaga.pl, www.wkuwanko.pl, www.chomikuj.pl. Dziekan Wydziału Transportu i Elektrotechniki prof. dr hab. inż. Elżbieta Szychta wyjaśniła: (...) *błędy popełnione w odniesieniu do materiałów pochodzących z internetu, były nieumyślne i nie stanowiły celowego działania naruszenia praw autorskich. (...) W kwestii braku źródeł pochodzenia materiałów (...) uchybienia wskazują na przeoczenie, a nie działanie umyślne.*(...)

[dowód: akta kontroli str. 1573-1602, 1656-1661]

Ocena częściowa

Przyjęte rozwiązania organizacyjne, a w szczególności obejmowanie opieką promotorską nadmiernej liczby studentów (m.in. przez nauczycieli akademickich pełniących na Uczelni funkcje rektora, prorektora czy dziekana wydziału), zwiększenie liczebności grup seminaryjnych, obniżenie realnej liczby godzin seminarium dyplomowego oraz niewłaściwa organizacja egzaminów dyplomowych nie sprzyjały skutecznemu wykrywaniu naruszeń praw autorskich w pracach dyplomowych.

⁵⁶ § 31 regulaminu studiów, który w ust. 1 stanowi: *Student przygotowuje pracę dyplomową pod kierunkiem promotora. Rola promotora w przygotowaniu projektów dyplomowych została podkreślona w uchwale XIII/23/2011 Rady Wydziału Transportu i Elektrotechniki.*

3. Działania podejmowane w przypadkach stwierdzenia naruszenia praw autorskich

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą w Uczelni funkcjonowała Komisja Dyscyplinarna ds. Studentów oraz Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna ds. Studentów. Komisje powołane zostały zarządzeniami Rektora Uczelni. Z oświadczeń złożonych przez rzeczników dyscyplinarnych wynika, że nie wpłynęły do nich wnioski o wszczęcie postępowań dyscyplinarnych wobec studentów w zakresie naruszenia praw autorskich osób trzecich.

[dowód: akta kontroli str. 271-291, 1572]

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Z uwagi na niewystąpienie zdarzeń będących przedmiotem badania, NIK nie formułuje oceny w tym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵⁷, wnosi o:

1. Podjęcie działań mających na celu ograniczenie nadmiernego obciążania pracowników Uczelni obowiązkami promotorskimi.
2. Podjęcie działań w celu zapewnienia prowadzenia dokumentacji przebiegu studiów w sposób rzetelny i zgodny z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie dokumentacji przebiegu studiów i regulaminem studiów.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK Panu Rektorowi przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

⁵⁷ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, dnia 28 lutego 2014 r.

Kontroler/Kontrolerzy
Zbigniew Majewski
główny specjalista kp.

.....
podpis

Violetta Nowak
specjalista kp.

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach

Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
podpis